

'สุปแต่้ม-สิมโบราณ' บ้านดงบัง เรียนรู้ประวัติศาสตร์-ภูมิปัญญาอีสาน

รายงาน

“สุปแต่้ม” หรือ **“รูปแต่้ม”** คือ จิตรกรรมบนฝาผนังโบสถ์ภาคอีสานเรียกว่า **“สิม”** ที่ใช้สีฝุ่นในการวาดลวดลาย โดยสุปแต่้มที่วัดโพธาราม บ้านดงบัง และวัดป่าเลไลยก์ บ้านหนองพอก ต.ดงบัง อ.นาหว้า จ.มหาสารคาม มีสิมโบราณที่เกิดจากการวาดสุปแต่้มบนผนังที่มีความเก่าแก่ อายุยาวนานกว่า 200 ปี ชาวบ้านชุมชนดงบังจึงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันอนุรักษ์และผลักดันให้เปิดศูนย์เรียนรู้สุปแต่้มและภูมิปัญญาดงบังขึ้น ที่วัดโพธาราม ต.ดงบัง อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าความรู้ ให้เยาวชนและนักท่องเที่ยวได้ทราบประวัติความเป็นมา ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และสร้างรายได้ให้กับ

ชุมชนอย่างยั่งยืน

สมหวัง ปฏิวะพัฒนางกูร ประธานศูนย์การเรียนรู้สุปแต่้มและภูมิปัญญาดงบัง เปิดเผยว่า ตำบลดงบังเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมากกว่า 200 ปี เป็นที่ตั้งของจิตรกรรมฝาผนังที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชุมชนสะท้อนวิถีชีวิตชาวอีสานอันทรงคุณค่า คือ จิตรกรรมสุปแต่้ม ที่สิมวัดป่าเลไลยก์ บ้านหนองพอก และวัดโพธาราม บ้านดงบัง ที่ชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ร่วมกันอนุรักษ์และเผยแพร่ให้ประชาชนนักท่องเที่ยวทั่วไปได้รับทราบประวัติความเป็นมา จึงร่วมกันเปิดศูนย์เรียนรู้สุปแต่้มและภูมิปัญญาดงบังขึ้น เพื่อเป็นแหล่ง

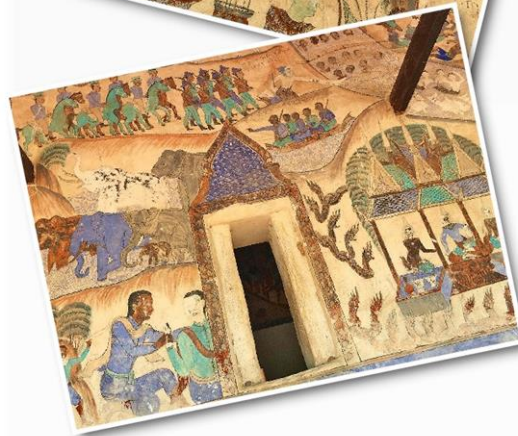
ศึกษาหาความรู้ บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ให้เยาวชนและนักท่องเที่ยวได้รับทราบ ตลอดจนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนให้มีรายได้มากยิ่งขึ้น

“สำหรับภาพเขียนรูปแต่้มตามประวัติที่เล่าต่อๆ กันมา เล่าว่า ช่างแต่้ม มีชื่อนายสิงห์ เป็นผู้เขียนภาพด้วยสีฝุ่น ไม่มีร่องพื่น สีที่ใช้จะเป็นสีโทนอ่อน เช่น ฟ้า เขียว ขาว แดง เป็นต้น ส่วนเนื้อหาบนผนังจะเป็นการบอกเล่าเรื่องราวพระพุทธประวัติของพุทธศาสนา นิทานพื้นบ้านสินไซ พระลักพระราม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความเชื่อต่างๆ ซึ่งลิมโบราณเป็นสถาปัตยกรรมพื้นบ้านอีสาน ยกสูง ด้านหน้ามีรูปปั้นนาคเป็นบันไดทางขึ้นเข้าไปภายในลิม

“ส่วนที่วัดป่าเลไลย์ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2460 ช่างแต่้ม คือ นายสิงห์ เป็นช่างคนเดียวกับที่วัดโพธาราม ซึ่งสุปแต่้มที่มีทั้งภายนอกและภายใน สำหรับวัดนี้ ช่างแต่้มเขียนเรื่องราวด้วยเรื่องรามเกียรติ์ เวสสันดรชาดก และพุทธประวัติ

“ปัจจุบัน ชุมชนชาวดงบังได้จัดการอบรมภาคฤดูร้อน เพื่อผลัดเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่นำชมลิมโบราณ และบอกเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของลิมโบราณและสุปแต่้ม ภาพวาดแต่ละภาพ ซึ่งภาคฤดูร้อนคือ ลูกหลานของชาวตำบลดงบังที่เห็นภาพสุปแต่้มมาตั้งแต่เกิด หากนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน ชุมชนก็มีโฮมสเตย์สะอาด ปลอดภัย ให้บริการ โดยสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากกว่า 50 คน ที่ต้องการมาสัมผัสวิถีชีวิตของคนอีสานอย่างแท้จริง” ประธานศูนย์การเรียนรู้สุปแต่้มกล่าว

ด้าน **กำธร วิชญ์พงษ์** นายอำเภอนาอุดม กล่าวว่า เนื่องจากประวัติศาสตร์ของบ้านดงบังและบ้านหนองพอก ต.ดงบัง อ.นาอุดม

มหาสารคาม มีมากกว่า 200 ปี ที่ผ่านมามีบุคคลให้ความสนใจเป็นอย่างมากเกี่ยวกับภาพต่างๆ ตามผนังวัดที่มีมาที่ไปอย่างไร จึงมีการเปิดศูนย์เรียนรู้ขึ้น โดยทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่ายมาร่วมกันถอดรหัส บทเรียนลิมบ้านดงบังออกมา เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรับทราบถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมและความเป็นมา

“รัฐบาลมีนโยบายเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก การทำให้พื้นที่แต่ละชุมชนซึ่งมีของดีต่างๆ ออกมาจำหน่าย เช่น ผ้าไหมโดยใช้ลายสุปแต่้มบนผาผนังทองผินผ้า กระเป๋าผ้าฝ้าย โดยมีตราสัญลักษณ์ คำว่า “ฮักแพงสุปแต่้มดงบัง” ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ซึ่งนำมาก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งเรียกว่าการท่องเที่ยววิถีชุมชนให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไปและให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมสุปแต่้ม

“นอกจากนั้น บรรพบุรุษได้เขียนสุปแต่้ม (จิตรกรรมฝาผนัง) บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา ความเชื่อและวิถีชีวิตชาวบ้าน บนผนังของ ‘ลิม’ (พระอุโบสถ) ที่เก่าแก่อายุกว่า 200 ปี ของวัดโพธาราม ต.ดงบัง ยังได้สัมผัสวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน และได้พัฒนาเป็นศูนย์รวมโดยบูรณาการร่วมกับโครงการหนึ่งคณะ หนึ่งศิลปวัฒนธรรม จากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และชุมชน บ้าน วัด และส่วนราชการ โดยเลือกวัดเป็นศูนย์รวมจัดเทศกาลจิตใจและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

สุคนธ์ทิพย์ กำธรเจริญ